
ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

Κοινόχρηστοι χώροι

- Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος
- Δεσποζόμενα ζώα συντροφιάς
- Διαχείριση εγκαταστάσεων από ΟΤΑ

Η ζωή στην πόλη

- Αυθαίρετη επέκταση πεζοδρόμησης
- Παιδική χαρά: Προβλήματα και προτάσεις
- Ασφαλής μετακίνηση μαθητών
- Εισφορά σε γη και χρήμα: Η κατά νόμο αρμοδιότητα του Δημοτικού Συμβουλίου

Αυθαίρετη δόμηση

- Εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος σε παραδοσιακό οικισμό
- Αναζήτηση κατασχεθέντων ποσών για την τακτοποίηση αυθαιρέτων
- Αλλαγή χρήσης γης

Αντιπλημμυρικά έργα

- Έλλειμμα πρόληψης
- Έλλειμμα αποκατάστασης

Οχλούσες εγκαταστάσεις

- Οχλούσες δραστηριότητες εντός οικιστικού ιστού: Μια δύσκολη ισορροπία
- Επικίνδυνες χωροταξικές συγχύσεις: Η περίπτωση του Θριάσιου Πεδίου

Ο δημόσιος αστικός χώρος αποτελεί δημιούργημα της κοινωνίας η οποία τον διαμορφώνει και τον χρησιμοποιεί προβάλλοντας τις ανάγκες, τους οραματισμούς και εντέλει τον πολιτισμό της. Ο δημόσιος χώρος σηματοδοτεί τον αστικό ιστό μέσω του οποίου η πόλη γίνεται αναγνωρίσιμη και βιώσιμη. Η ανάπτυξη και επέκταση, συχνά άναρχη, των μεγάλων αστικών κέντρων, μετατρέπει μέρος του φυσικού περιβάλλοντος σε περιαστικό ή, πολλές φορές, αμιγώς αστικό, με συνέπεια την καταστροφή του και την ένταση των προβλημάτων της ζωής στον αστικό χώρο. Η χρήση του δημόσιου χώρου αναδεικνύεται σε μείζον ζήτημα, καθώς πρέπει να εξισορροπηθούν οι ανάγκες της επωφελοσύνης για το κοινωνικό σύνολο χρήσης αλλά και της αξιοποίησης, η οποία αποτελεί σοβαρή παράμετρο οικονομικής ευρωστίας.

Η βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων, η προσήλωση στην τήρηση της νομιμότητας, η κατανόηση της δυσχερούς πραγματικότητας που βιώνει η διοίκηση σε όλες τις τις εκφάνσεις, αλλά και η επιμονή στη διαμεσολάβηση ως τρόπου ανάπτυξης του διαλόγου, αξιοποίησης της πειθούς και εντέλει επίλυσης των ζητημάτων που έθεσαν οι αναφορές των πολιτών παρέμειναν οι άξονες γύρω από τους οποίους αναπτύχθηκε η δράση του Συνηγόρου.

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ

Ο δημόσιος χώρος αφορά όλους τους κατοίκους ως ολότητα και η χρήση του απευθύνεται στο σύνολο της κοινωνίας. Η έλλειψη σταθερών όρων και συνθηκών ως προς τη χρήση του δημόσιου χώρου, τόσο στο επίπεδο της συμπαγούς πόλης όσο και σε αυτό του περιαστικού χώρου, επιτρέπει ασάφεια, καταστρατήγηση, ρευστότητα. Φυσικές περιοχές κατακτώνται από αυθαίρετες και άναρχες επεκτάσεις, ρέματα δεν οριοθετούνται και μετατρέπονται σε οικοδομήσιμο χώρο ή στην καλύτερη περίπτωση σε δρόμο, παραλία και αιγιαλός δεν οριοθετούνται, με συνέπεια την απώλεια δημόσιας περιουσίας ή τη στέρηση του δικαιώματος των πολιτών στην αξιοποίηση της ιδιοκτησίας. Η αποστασιοποιημένη παρατήρηση αλλά και η διά του χειρισμού των αναφορών διαπίστωση συμπίπτουν: ο αστικός χώρος μεταλλάσσεται, αναπτύσσοντας μία «κινητικότητα» αντίστοιχη της δράσης του πολίτη. Περιοχές αμιγούς ή γενικής κατοικίας μετατρέπονται σε ζώνες κεντρικών λειτουργιών, ελαχιστοποιώντας ή στρεβλώνοντας το φυσικό τοπίο, αναπτύσσοντας μια σχέση έλξης – απώθησης με το ανθρώπινο στοιχείο. Όσο οι πολίτες επιζητούν τη λειτουργία δικτύων εξυπηρέτησής τους, ως εργαζόμενοι, ψυχαγωγούμενοι ή ως διοικούμενοι, άλλο τόσο αγωνίζονται για την αποφυγή επιβαρυντικών του περιβάλλοντός τους λειτουργιών, πολλές από τις οποίες απο-

λούν όρους ποιοτικής ζωής ή απλά επιβίωσης. Ο Συνήγορος έγινε αποδέκτης πολλών και ποικίλων αναφορών που εντάσσονται στο ευρύ πεδίο της διαχείρισης του αστικού χώρου.

Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος

Στο κοινωφελές ίδρυμα του Βοτανικού Κήπου «Ι. και Α. Ν. Διομήδους», παραχωρήθηκε από την πολιτεία αναδασωτέα έκταση υπό τον όρο ότι οι εντός αυτής εγκαταστάσεις θα διατεθούν για την εξυπηρέτηση του σκοπού του ιδρύματος και θα συνάδουν με τον χαρακτήρα του, δεδομένου ότι ο κήπος εξυπηρετεί την πανεπιστημιακή διδασκαλία και προάγει την καλλιέργεια, ανάπτυξη και αγάπη προς τη κλωρίδα στις νέες γενιές. Η έκταση τελεί υπό καθεστώς ειδικής προστασίας, καθώς βρίσκεται εντός της προστατευόμενης ζώνης του όρους Αιγάλεω και αποτελεί καταφύγιο άγριας ζωής. Έπειτα από αναφορά (υπόθεση 216221/2016) σχετικά με τη νομιμότητα λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος εντός του κήπου, ο Συνήγορος διαμόρφωσε την άποψη ότι η Δασική Υπηρεσία είναι αρμόδια για την προστασία της έκτασης, ο οικείος δήμος εξαιρείται της αρμοδιότητας αδειοδότησης του καταστήματος, διότι η έκταση είναι εκτός της χωρικής και λειτουργικής του αρμοδιότητας, ενώ το ίδρυμα οφείλει να δέχεται τον έλεγχο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, όταν οι δράσεις που προτείνει η Διοικούσα Επιτροπή του δεν είναι συμβατές με τον σκοπό του.

Δεσποζόμενα ζώα συντροφιάς

Πάγια θέση του Συνηγόρου είναι ότι δεν απαγορεύεται από την κείμενη νομοθεσία η είσοδος και κυκλοφορία δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς στους κοινόχρηστους χώρους πρασίνου, υπό νόμιμες προϋποθέσεις. Ο Δήμος Γαλασίου, τον οποίο αφορούσε κατατεθείσα αναφορά (υπόθεση 212926/2016), προσχώρησε στην άποψη του Συνηγόρου και δεσμεύτηκε για την εφαρμογή μέτρων διαφύλαξης των δικαιωμάτων όλων των επισκεπτών των κοινόχρηστων χώρων πρασίνου, τα οποία εν προκειμένω είναι αντικρουόμενα, δεδομένου ότι οι μεν επισκέπτες επιθυμούν τον χώρο ελεύθερο ζώων, οι δε κάτοχοί τους διεκδικούν για τα δεσποζόμενα ζώα τους το δικαίωμα στη νόμιμη χρήση των χώρων πρασίνου.

Διαχείριση εγκαταστάσεων από ΟΤΑ

Η ελλιπής καθαριότητα και συντήρηση του πρασίνου και των λοιπών εγκαταστάσεων εντός του αστικού πάρκου Παραλή – Αλκμήνης στην περιοχή Χαριλάου Θεσσαλονίκης και οι κίνδυνοι που εγκυμονεί η υφιστάμενη κατάσταση στη δημόσια υγεία και κυρίως στην ασφάλεια των παιδιών που το επισκέπτονται ήταν το αντικεί-

μενο κατατεθείσας αναφοράς (υπόθεση 215059/2016). Η κείμενη νομοθεσία αναθέτει στις δημοτικές αρχές τη διαχείριση και προστασία των αθλητικών εγκαταστάσεων, των παιδικών χαρών, των αλσών, των πλατειών και λοιπών κοινόχρηστων χώρων και τη θέσπιση κανόνων για τη χρήση τους.

Υπό το πρίσμα αυτό, ο Συνήγορος πέτυχε ώστε οι υπεύθυνοι φορείς διαχείρισης και ελέγχου του πάρκου να συνεργαστούν άμεσα, ανταποκρινόμενοι στην ανάγκη λήψης μέτρων για την εύρυθμη και σαφώς βελτιωμένη χρήση του χώρου.

Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Η καθημερινότητα στη σύγχρονη πόλη απαιτεί την εγρήγορση του κράτους, τόσο για τη διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών όσο και για τη ρύθμιση της χρήσης χώρων και της κίνησης των πολιτών υπό όρους ασφάλειας αλλά και σεβασμού της ιδιοκτησίας. Οι σχετικές παρεμβάσεις του Συνηγόρου κατατείνουν στην εγρήγορση και ευαισθητοποίηση των αρμόδιων υπηρεσιών.

Αυθαίρετη επέκταση πεζοδρομήσεων

Το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο του Δήμου Νέας Σμύρνης προβλέπει ότι τμήματα των οδών Βενιζέλου, 25ης Μαρτίου, Ειρήνης και 2ας Μαΐου, που περικλείουν την κεντρική πλατεία, είναι πεζοδρομοί. Κατά παράβαση του σχεδίου αυτού, ο δήμος επέκτεινε την πεζοδρομηση στο σύνολο της κεντρικής πλατείας και των γύρω από αυτήν οδών, τοποθετώντας επίσης μπάρες που απαγορεύουν την είσοδο σε ΙΧ σε αυτές τις οδούς και πινακίδες απαγορευτικές της στάθμευσης. Τα επιβαλλόμενα για παράνομη στάθμευση πρόστιμα, όμως, δεν βρίσκουν νόμιμο έρεισμα, ενώ οι κάτοικοι των οδών διαμαρτύρονται γι' αυτά και για τη δυσχέρεια πρόσβασης στις κατοικίες τους (υπόθεση 201527/2015). Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η επιβολή διοικητικών κυρώσεων είναι νόμιμη μόνο για τις ζώνες που καθορίζονται από το σχέδιο πόλεως ως πεζοδρομοί και σε κάθε περίπτωση εφόσον οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που συνεπάγεται η πεζοδρομηση έχουν ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία (άρθρο 52 ΚΟΚ). Κάθε άλλη ρύθμιση που επιφέρει κυκλοφοριακούς περιορισμούς είναι αυθαίρετη.

Στο πλαίσιο της διαμεσολάβησης ο Συνήγορος ζήτησε τη διόρθωση της απαγορευτικής σήμανσης ώστε να ανταποκρίνεται στις ισχύουσες ρυθμίσεις πεζοδρομήσεων, την εξέταση του αιτήματος απομάκρυνσης των μπαρών από τα σημεία που εμποδίζουν την πρόσβαση σε μη πεζοδρομημένα τμήματα των οδών και τη διαγραφή των δι-

οικητικών προστίμων που παράνομα έχουν επιβληθεί. Παράλληλα ζητήθηκε η παρέμβαση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, καθώς υπάρχει σημαντική καθυστέρηση στην ανταπόκριση του δήμου.

Παιδική χαρά: Προβλήματα και προτάσεις

Επανελημμένος ο Συνήγορος έγινε δέκτης αναφορών σχετικά με τους όρους λειτουργίας των παιδικών χαρών. Οι γονείς προσήλθαν με αιτήματα που αφορούσαν ιδίως τη μη επαρκή ή παντελή έλλειψη φύλαξης των παιδικών χαρών, την παράλειψη κλειδώματος, τις ανεπαρκείς περιφράξεις, την παράλειψη επαρκούς ελέγχου και συντήρησης του εξοπλισμού και τη μη πιστοποίηση. Από το περιεχόμενο των αναφορών (υποθέσεις 198282, 204468/2015) προκύπτουν θέματα που αφενός απασχολούν τους γονείς και έχουν σχέση με την ασφάλεια των παιδιών και αφετέρου αφορούν τους περιοίκους οι οποίοι οχλούνται από τη μη ορθή λειτουργία των χώρων, όπως από την ηχορύπανση σε ώρες εκτός ωραρίου λειτουργίας. Τα παραδείγματα είναι ανησυχητικά σε πολλές περιπτώσεις, ενώ από τη διερεύνηση προέκυψε ότι, αν και οι

ίδιοι οι δήμοι δαπανούν μεγάλα ποσά για τη διαρκή συντήρηση των εξοπλισμών, ωστόσο εφαρμόζουν αποσπασματικές λύσεις, με συνέπεια τα προβλήματα να παραμένουν, ενώ με διαφορετική και συνολική αντιμετώπιση θα μπορούσαν να απαλειφθούν. Συχνά, τέλος, οι δημοτικές και αστυνομικές αρχές έρχονται αντιμέτωπες με ζητήματα δημόσιας ασφάλειας, όταν, για παράδειγμα, γίνεται ακατάλληλη χρήση των παιδικών χαρών από ενήλικες και εφήβους, με φαινόμενα διατάραξης των ωρών κοινής ησυχίας και με καταστροφές οργάνων ή προστατευτικών εγκαταστάσεων από ζώα αδέσποτα ή μη. Διαρκείς προσπάθειες για την επίλυση των ζητημάτων έχουν αμφισβητούμενο αποτέλεσμα.

Η παρέμβαση του Συνηγόρου οδήγησε στη διατύπωση προτάσεων για ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους των δήμων, με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές και οδηγίες. Ζητούμενα παραμένουν η πρόληψη, η νομιμότητα, οι ορθές πρακτικές, ο οικονομικός εξορθολογισμός της δαπάνης λειτουργίας και συντήρησης με γνώμονα την ασφάλεια των παιδιών και την ηρεμία των περιοίκων.

Ασφαλής μετακίνηση μαθητών

Στο πλαίσιο της εξέτασης ζητημάτων ασφάλειας παιδιών εξετάστηκαν αναφορές με αντικείμενο την ασφαλή μετακίνηση μαθητών από και προς τις σχολικές μονάδες κατά τις εκτός σχολείου δραστηριότητες. Έναυσμα της ενασχόλησης του Συνηγόρου με το θέμα υπήρξε αναφορά (υπόθεση 215166/2016) σχετικά με τραυματισμό μαθητών της Α΄ τάξης του δημοτικού σχολείου της Νέας Σμύρνης, κατά τη διάρκεια της επιστροφής τους από ναό όπου είχαν μεταβεί για εκκλησιασμό. Καθώς δεν υφίσταται νομοθετική πρόβλεψη ούτε και διευκρινιστική εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας αναφορικά με την απόσταση που επιτρέπεται να διανύσουν με τα πόδια παιδιά ανάλογης ηλικίας, με τον αριθμό των παιδιών που αναλογεί σε κάθε ενήλικα επιβλέποντα προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλειά τους, τέλος δε με το είδος των δρόμων που επιτρέπεται να διανύσουν μαθητές με τα πόδια, ο Συνήγορος διατύπωσε την πρόταση έκδοσης εγκυκλίου με την οποία θα χορηγούνται σαφείς κατευθύνσεις προς τα δημόσια και ιδιωτικά πρωτοβάθμια σχολεία της χώρας, με κριτήρια τα ιδιαίτερα ηλικιακά χαρακτηριστικά των μαθητών και τις κυκλοφοριακές ιδιαιτερότητες της περιοχής όπου βρίσκεται η σχολική μονάδα και ο χώρος περιπάτου, εκκλησιασμού κ.λπ., ή και άλλα κριτήρια που θα ανταποκρίνονται σε κατά περίπτωση ιδιαίτερες συνθήκες.

Εισφορά σε γη και χρήμα: Η κατά νόμο αρμοδιότητα του Δημοτικού Συμβουλίου

Ο Δήμος Ωραιοκάστρου, στο πλαίσιο επέκτασης του σχεδίου πόλεως της περιοχής και κατ' εφαρμογή του νόμου, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου κίνησε τη διαδικασία είσπραξης χρηματικών προκαταβολών προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι απαιτούμενες πολεοδομικές μελέτες. Στη συνέχεια, το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε να κάνει δεκτές τις αιτήσεις των ιδιοκτητών ακινήτων που ζητούσαν μετατροπή της απαιτούμενης προκαταβολής, ώστε αντί εισφοράς σε χρήμα να καταβάλλεται εισφορά σε γη. Διαπιστώθηκε όμως ότι τα ποσά είχαν ήδη εγγραφεί στους χρηματικούς καταλόγους ως οφειλές και είχαν βεβαιωθεί πριν από την έκδοση της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, οπότε δεν ήταν δυνατή η διαγραφή τους. Το Δημοτικό Συμβού-

λιο αποφάσισε εκ νέου τη διαγραφή του ποσού της οφειλής της προείσπραξης από τους χρηματικούς καταλόγους του δήμου, την επανέκδοση νέων χρηματικών καταλόγων με τη συνολική οφειλόμενη εισφορά σε χρήμα εφόσον δεν γίνουν δεκτές οι αιτήσεις για ανταλλαγή, τέλος δε τη δυνατότητα, για όσους επιθυμούν, να εξοφλήσουν την προείσπραξη πληρωμής της οφειλής τους χωρίς πρσαυξήσεις, επειδή δεν είχαν ενημερωθεί από τον δήμο ότι τελικώς πρέπει να καταβάλουν την προείσπραξη. Ωστόσο, στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας των κανονιστικών πράξεων των συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση ακύρωσε την εν λόγω απόφαση, κρίνοντας μη νόμιμη την αντικατάσταση της εισφοράς σε χρήμα με εισφορά σε γη. Ειδικά δε όσον αφορά το ζήτημα των προσαυξήσεων, η απόφαση κρίθηκε αόριστη και ανεπαρκώς αιτιολογημένη.

Έπειτα από σχετικές αναφορές (202711, 202718, 202722/2015), ο Συνήγορος ζήτησε την έκδοση νέας απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο που να εναρμονίζεται προς την ακυρωτική απόφαση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ζήτησε επίσης να δοθεί προτεραιότητα στη ρύθμιση του θέματος των προσαυξήσεων, καθώς με την πάροδο των ετών συγκεντρώνονται σημαντικά ποσά που εμποδίζουν τη διαδικασία είσπραξης της προκαταβολής και τη χρηματοδότηση των μελετών, αναστέλλοντας έτσι την εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού για την περιοχή. Παράλληλα, επισήμανε ότι πρόκειται για χαρακτηριστική περίπτωση παραβίασης της αρχής της χρηστής διοίκησης αλλά και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των πολιτών, καθώς η διοίκηση, με θετικές ενέργειές της, δημιούργησε την εύλογη πεποίθηση ότι η αρχική οφειλή θα διαγραφεί. Αναμένεται η ανταπόκριση του δήμου.

ΑΥΘΑΙΡΕΤΗ ΔΟΜΗΣΗ

Σε περιπτώσεις αυθαίρετης δόμησης, ο Συνήγορος καλείται να παρέμβει τόσο με βάση αναφορές περιοίκων που επιδιώκουν την κατεδάφιση ή απομάκρυνση αυθαίρετων εγκαταστάσεων όσο και με βάση αναφορές των ίδιων των αυθαιρετούμενων που επιδιώκουν την άρση κυρώσεων. Η νομιμότητα παρέχει ασφαλές έδαφος για τον χειρισμό τόσο αντικρουόμενων αιτημάτων, με παράλληλο σεβασμό στο περιβάλλον και στην αρχή της χρηστής διοίκησης.

Εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος σε παραδοσιακό οικισμό

Έπειτα από αναφορά (υπόθεση 184846/2014) για τη νομιμότητα της εγκατάστασης φωτοβολταϊκού συστήματος σε κατοικία στον παραδοσιακό οικισμό Βαχό του Δήμου Ανατολικής Μάνης, ο

Συνήγορος απευθύνθηκε προς το Τμήμα Πολεοδομίας του δήμου για τον έλεγχο του σύννομου της εγκατάστασης του φωτοβολταϊκού και προς τον ΔΕΔΔΗΕ της περιοχής Σπάρτης για το σύννομο της λειτουργίας του. Ο δήμος προσδιόρισε ότι για την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων σε παραδοσιακούς οικισμούς απαιτείται η έγκριση της ΕΠΑΕ και για την ένταξη των αυθαίρετων φωτοβολταϊκών συστημάτων στους Ν. 4014/2011 ή 4178/2013 απαιτείται απόφαση της επιτροπής του άρθρου 12 Ν. 4178/2013, η οποία απέρριψε την υπαγωγή της αυθαίρετης εγκατάστασης στο νομιμοποιητικό καθεστώς. Επομένως, ο δήμος εκτίμησε ότι το παρανόμως εγκατεστημένο φωτοβολταϊκό σύστημα δεν μπορεί να συνδεθεί με το δίκτυο. Αντίστοιχα, ο ΔΕΔΔΗΕ ζήτησε από τον πολίτη να προσκομίσει βεβαίωση της αρμόδιας Πολεοδομίας για τη νομιμότητα της εγκατάστασης του φωτοβολταϊκού, ελλείψει δε αυτής προέβη στην καταγγελία της σύμβασης και στη διακοπή της ηλεκτροδότησης. Τέλος, ο δήμος χαρακτήρισε την κατασκευή στο σύνολό της αυθαίρετη και κατεδαφιστέα, διαβίβασε στη ΔΟΥ Σπάρτης τα οφειλόμενα πρόστιμα ανέγερσης και διατήρησης του αυθαίρετου και ζήτησε από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες κατεδάφισης. Ωστόσο, η κατεδάφιση καθυστερεί καθώς η Αποκεντρωμένη Διοίκηση, ελλείψει ιδίων μέσων σε επίπεδο προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής, έχει ζητήσει τη συνδρομή του δήμου.

Αναζήτηση κατασχεθέντων ποσών για την τακτοποίηση αυθαιρέτων

Ο Δήμος Σπάτων - Αρτέμιδος προέβη στην αναγκαστική είσπραξη βεβαιωμένων οφειλών πολίτη, η οποία είχε υποβάλει δικαιολογητικά για την ένταξη των αυθαίρετων κατασκευών του ακινήτου της στο πλαίσιο τακτοποίησης της αυθαίρετης δόμησης. Η διαδικασία που ακολούθησε ο δήμος ήταν η έκδοση κατασχετηρίου για τις βεβαιωμένες οφειλές με τη διαδικασία της κατάσχεσης «εις χείρας Πιστωτικών Ιδρυμάτων», βάσει της οποίας κατασχέθηκαν ποσά από λογαριασμό σύνταξης του συζύγου της ενδιαφερομένης και από λογαριασμούς των παιδιών της, στους οποίους ήταν συνδικαιούχος.

Η κατάσχεση αυτή δεν οφειλόταν σε άρνηση της υπόχρεης να καταβάλει τα αναλογούντα ποσά, αλλά στο γεγονός ότι η αρμόδια υπηρεσία δόμησης καθυστέρησε την επεξεργασία των αιτήσεων, επικαλούμενη φόρτο εργασίας και αδυναμία παρακολούθησης εκκρεμοτήτων εκατοντάδων φακέλων αυθαιρέτων μετά τη συνένωση των Δήμων Σπάτων και Αρτέμιδος.

Η ενδιαφερόμενη ζήτησε τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου για

την εξέταση αίτησής της προς τον δήμο, προκειμένου να της επιστραφούν τα ποσά ως αχρεωστήτως κατασχεθέντα. Ήδη έπειτα από θετική εισήγηση της υπηρεσίας αναμένεται ευνοϊκή απόφαση του δημάρχου¹.

Αλλαγή χρήσης γης

Η τοποθέτηση λεωφορείου, με χρήση θερινής κατοικίας, σε ιδιόκτητο ακίνητο εντός αδόμητης ζώνης αρχαιολογικού ενδιαφέροντος στο Ασκληπιείο Κω, προκάλεσε την επιβολή προστίμου ανέγερσης αυθαίρετου. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας για την τοποθέτηση κινητού πράγματος. Συναφώς έκρινε το ποινικό δικαστήριο ότι δεν υφίσταται ποινικό αδίκημα, με συνέπεια την έκδοση αθωωτικής απόφασης. Με πρόκριμα την απόφαση αυτή, ο θιγόμενος ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου (υπόθεση 219860/2016) ώστε να εκλείψει και η διοικητική κύρωση του προστίμου ανέγερσης αυθαίρετου. Ωστόσο, διαπιστώθηκε άλλης φύσης παράβαση, δηλαδή η αλλαγή χρήσης. Για περιπτώσεις όπως η προκειμένη, υπάρχει σχετικό νομοθετικό πλαίσιο που θα έπρεπε να τύχει εφαρμογής σε συνδυασμό με τις ποινικές διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου, δεδομένου ότι η πρωτοβουλία για την επιβολή κυρώσεων προήλθε από την ίδια την αρχαιολογική υπηρεσία. Αν και δεν απαιτείται η χορήγηση οικοδομικής άδειας, για κάθε χρήση ή αλλαγή χρήσης ακινήτου απαιτείται η βεβαίωση της οικείας πολεοδομικής υπηρεσίας ότι η συγκεκριμένη χρήση είναι σύμφωνη με τις προβλεπόμενες από τις ισχύουσες για την περιοχή χρήσεις, βεβαίωση που εν προκειμένω ουδέποτε ζητήθηκε για την τοποθέτηση του λεωφορείου.

Ο νομοθέτης προέβλεψε τον καθορισμό του αναγκαίου για την προστασία των αρχαίων μνημείων περιβάλλοντος χώρου και την υπαγωγή του σε ειδικό κανονιστικό καθεστώς με σκοπό την αποτροπή του κινδύνου βλάβης ή αλλοίωσής τους από εξωτερικές επιδράσεις, καθώς επίσης και την αισθητική προβολή και ανάδειξή τους, οπότε καθίσταται σαφές ότι επιθυμεί τον περιορισμό των χρήσεων.

Άλλωστε, το Διοικητικό Εφετείο Πειραιά με απόφασή του διευρύνει την έννοια του αυθαίρετου, κρίνοντας ότι η παραβίαση των χρήσεων γης αρκεί για την υπαγωγή σε διατάξεις του ΓΟΚ/1985 ακόμη και όταν δεν υφίσταται κατασκευή υπό τη στενή έννοια, όπως στην περίπτωση παλαιού λεωφορείου που δεν χρησιμοποιείται για μετακινήσεις αλλά έχει εγκατασταθεί στον χώρο και έχει μετατραπεί σε οικία. Αντιστοίχως αποφάσεις του Συμβουλίου

¹ http://www.synigoros.gr/?i=quality-of-life.el.diadikasia_ekdosis.391022

οι Επικρατείες έχουν κρίνει σύννομη την επιβολή προστίμου με τις διατάξεις περί αυθαιρέτων σε περιπτώσεις αλλαγής χρήσης.

ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

Σε ζητήματα αντιπλημμυρικών έργων ο Συνήγορος καλείται να παρέμβει τόσο προληπτικά, όταν πολίτες διαμαρτύρονται για ανυπαρξία ή ανεπάρκεια προστασίας, όσο και αποκαταστατικά, όταν οι πολίτες διεκδικούν αποζημίωση μετά τη ζημία σε βάρος των περιουσιών τους.

Έλλειμμα πρόληψης

Ο Συνήγορος παρενέβη (υπόθεση 215531/2016) για την πλημμελή εκτέλεση αντιπλημμυρικών εργασιών και ιδίως τη μη εκτέλεση εργασιών σε επικίνδυνα σημεία κοντά στα σπίτια των κατοίκων στην Τοπική Κοινότητα Μαγούλας του Δήμου Τριπόλεως. Στην απάντηση του δήμου υπήρξε εκτενέστατη περιγραφή των ενεργειών και ιδίως των προγραμματιζόμενων έργων, όπως αντικαταστάσεις κατεστραμμένων τμημάτων αγωγών, καθαρισμοί ρεμάτων, χανδάκων, αυλακιών και θυρίδων απορροής ομβρίων υδάτων. Υπήρξε ωστόσο η επισήμανση ότι ο δήμος δεν είχε προβεί σε εργασίες καθαρισμού στην κοίτη του ποταμού Σαρανταπόταμου, επειδή η Περιφέρεια Πελοποννήσου προχώρησε σε καθαρισμό πριν από τον δήμο. Η επισήμανση αυτή έφερε και πάλι στο προσκήνιο το ζήτημα της σύγκυσης αρμοδιοτήτων μεταξύ περιφερειών και δήμων σε συγκεκριμένους τομείς. Ο Συνήγορος έκρινε καταρχήν ικανοποιητική την απάντηση, επισημαίνοντας ότι η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας αντιπλημμυρικών έργων ανάγεται σε τεχνική κρίση των υπηρεσιών, μη ελεγχόμενη από τον Συνήγορο. Ωστόσο, επειδή κατά τον χρόνο εξέτασης της υπόθεσης παρατηρήθηκαν πλημμύρες οικιών λόγω σφοδρής βροχόπτωσης που έπληξε τον νομό Αρκαδίας, ζήτησε από τον δήμο την επίσπευση των έργων, ώστε να αποφευχθούν παρόμοιες καταστάσεις που έχουν αντίκτυπο στη ζωή και στις περιουσίες των κατοίκων. Παρόμοια παρέμβαση του Συνηγόρου υπήρξε σχετικά με το ζήτημα του καθαρισμού των ρεμάτων της περιοχής Κοκκωνίου του πρώην Δήμου Βέλου - Βόκας (υπόθεση 206658/2015).

Έλλειμμα αποκατάστασης

Τον Ιούνιο του 2002, λόγω υπερχειλίσσης του ποταμού Κηφισού στην περιοχή του Νέου Φαλήρου, καταστράφηκαν ολοσχερώς επιχειρήσεις οι οποίες αποζημιώθηκαν αρχικά με ένα χαμηλό ποσοστό της εκτιμηθείσας ζημίας, προκειμένου οι επαγγελματίες να αντιμετωπίσουν τις άμεσες ανάγκες. Για το υπόλοιπο ποσοστό της αποζημίωσης, επαγγελματίες της περιοχής μετά την πάροδο άπρα-

κτου χρόνου προσέφυγαν στη δικαιοσύνη επικαλούμενοι την ανυπαρξία αντιπλημμυρικών έργων και δικαιώθηκαν με αποφάσεις οι οποίες κατέστησαν αμετάκλητες το έτος 2014. Παρά την ύπαρξη των αποφάσεων αυτών, η διοίκηση δεν προέβαινε στην καταβολή των ποσών (υπόθεση 209380/2015)².

Διαπιστώνοντας το σύννομο του αιτήματος για καταβολή των επιδικασθέντων ποσών, τη μη ανταπόκριση των υπηρεσιών και το γεγονός ότι η μεταφορά αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών επιβράδυνε κατά πολύ τη σχετική διαδικασία, ο Συνήγορος απευθύνθηκε στη Γενική Γραμματεία Υποδομών ζητώντας την πληρωμή της αποζημίωσης. Πράγματι, στα τέλη Απριλίου 2016 εκδόθηκε το ένταλμα και εισπράχθηκε από τον δικαιούχο το επιδικασθέν ποσό, 14 χρόνια μετά τη ζημία που υπέστη και 12 χρόνια μετά την πρωτόδικη δικαστική απόφαση που τον δικαίωνε.

ΟΧΛΟΥΣΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ενδεικτικές συστηματικής υποβάθμισης της ποιότητας ζωής είναι καταγγελίες σχετικά με οχλούσες δραστηριότητες εντός ή εκτός του οικιστικού ιστού. Εκτός από την υπομονή των κατοίκων, στις υποθέσεις αυτές δοκιμάζεται πρωτίστως η αποτελεσματικότητα της διοίκησης, η οποία δεν είναι πάντοτε σαφές ποιο από τα μέρη προσπαθεί να προστατεύσει.

Οχλούσες δραστηριότητες εντός οικιστικού ιστού: Μια δύσκολη ισορροπία

Σταθερά εμφανίζεται η εξαρχής απαγορευτική από τις χρήσεις γης και ως εκ τούτου παράνομη χωροθέτηση οχλουσών δραστηριοτήτων (όπως επαγγελματικά εργαστήρια, αποθήκες, συνεργεία, βαφεία) εντός του οικιστικού ιστού και το σύνθηρες φαινόμενο επιχειρήσεων που, ενώ απαγορεύονται από τις χρήσεις γης, συνεχίζουν να λειτουργούν ως μετεξελίξεις προϋφιστάμενων επί το οκληρότερο (υποθέσεις 202341/2015, 211460/2016).

Καθίσταται προφανής η διαχρονική αδυναμία εφαρμογής επαχθών κυρωτικών αποφάσεων, όπως η σφράγιση, με επίκληση παρελκυστικών επιχειρημάτων που ακυρώνουν στην ουσία τις προβλέψεις των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων.

Με τον Ν. 3982/2011 άλλαξε η διαδικασία αδειοδότησης και αντί της προηγούμενης άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας διε-

² <http://www.synigoros.gr/?i=quality-of-life.el.diktya.375157>

νεργείται εκ των υστέρων επιτόπιος έλεγχος, χωρίς να αναιρείται η υποχρέωση της αρμόδιας υπηρεσίας να ελέγξει την προσκόμιση των απαιτούμενων δικαιολογητικών κατά την υποβολή της αίτησης. Συνυψέστατα ωστόσο είναι η περίπτωση όπου η υπεύθυνη δήλωση έναρξης λειτουργίας έχει παραληφθεί με πλημμελή δικαιολογητικά (υπόθεση 213926/2016), ήδη δε μετά την ΚΥΑ οικ 12684/92/14 παρατηρείται μεγαλύτερη ευχέρεια ανεξέλεγκτης λειτουργίας για σωρεία δραστηριοτήτων, όπως οι επονομαζόμενες «οικονομικές» ή «μεταποιητικές», καθώς δεν υφίσταται καν η υποχρέωση προηγούμενης κατάθεσης υπεύθυνης δήλωσης, ενώ ο επιχειρηματίας φέρει την ευθύνη να λάβει και να διατηρήσει σε ισχύ εγκρίσεις, δικαιολογητικά και τυχόν σύμφωνη γνώμη άλλων υπηρεσιών, οφείλοντας απλώς να ενημερώνει την αδειοδοτούσα αρχή πριν από την έναρξη λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας καθώς και σε κάθε επέκταση ή εκσυγχρονισμό της (υπόθεση 133176/2010). Η αδειοδοτούσα αρχή είναι αρμόδια για ελέγχους (επιθεωρήσεις) κατά την εγκατάσταση και λειτουργία της δραστηριότητας, ενώ υποχρεούται να ανταποκριθεί και σε περιπτώσεις έγγραφης, επώνυμης καταγγελίας ή δειγματοληπτικά βάσει ετήσιου προγράμματος. Στην περίπτωση που υπάρχει πολεοδομική παράβαση είτε αυτή τακτοποιείται με τις διατάξεις του Ν. 4178/2013 είτε η εκδίκαση της ένστασης στο ΣΥΠΟΘΑ μετατίθεται στο δινηκές.

Σε ανάλογη περίπτωση τακτοποίησης παλαιού συνεργείου - φανοποιείου που μετατράπηκε σε φανοποιείο - βαφείο με φούρνο βαφής και αλλαγής χρήσης κτιρίου από κατοικία σε συνεργείο (υπόθεση 202341/2015), η πολεοδομική υπηρεσία δέχτηκε άκριτα τη δήλωση του ιδιοκτήτη για τον χρόνο κατασκευής καπνοδόχου και αδιαφόρησε για τις καταγγελίες των οκλούμενων περιοίκων, αλλά και για τα διαμεσολαβητικά έγγραφα του Συνηγόρου που υποδείκνυαν τη δυνατότητα διασταύρωσης της δήλωσης για τον χρόνο κατασκευής των προς τακτοποίηση κατασκευών από τις διαθέσιμες (και προβλεπόμενες από τη νομοθεσία) αεροφωτογραφίες. Το συνεργείο αδειοδοτήθηκε κατά παρέκκλιση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Αγίου Δημητρίου, με το σκεπτικό ότι λειτουργούσε επί σειρά ετών και με επίκληση των διατάξεων του Ν. 2465/1997. Προκειμένου, όμως, περί οχληρής δραστηριότητας σε περιοχή όπου απαγορεύεται η ίδρυση νέων συνεργείων, ακόμη και αν ένα συνεργείο αποδεδειγμένα λειτουργούσε κατά το παρελθόν, οπότε επιτρέπεται η συνέχιση της λειτουργίας του κατά παρέκκλιση των θεσμοθετημένων χρήσεων γης, δεν μπορεί εξίσου εύκολα να παραβλεφθεί ότι η μετατροπή του υπερβαίνει το ανεκτό όριο όχλησης των περιοίκων. Στην περίπτωση αυτή, η προϋπόθεση που θέτει ο Ν. 4178/2013 για ολοκλήρωση των αυθαίρετων κατασκευών και εγκατάσταση της αυθαίρετης αλλαγής χρήσης μέχρι ορισμένη ημερομηνία λειτουργεί προστατευτικά και αποτρέπει την εκ των

υστέρων νομιμοποίηση μιας οχληρής για τους περιοίκους δραστηριότητας.

Προστατευτικά επίσης θα μπορούσε να λειτουργήσει και ο συστηματικός και ουσιαστικός έλεγχος καθώς και η απαίτηση τήρησης των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων του ιδιοκτήτη, ενώ προφανώς δεν αρκεί η εκ των υστέρων επιβολή διοικητικών κυρώσεων για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου η διοίκηση φαίνεται να προβαίνει στις δέουσες κυρωτικές ενέργειες, όπως σε εργαστήριο κοπής και επεξεργασίας μαρμάρου σε περιοχή αμιγούς κατοικίας στον Δήμο Δράμας (υπόθεση 204815/2015), για το οποίο εκδόθηκε απόφαση διακοπής λειτουργίας, δημιουργείται σύγχυση ως προς την αρμοδιότητα εφαρμογής της κυρωτικής απόφασης από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες. Ο Συνήγορος εξέφρασε την άποψη³ ότι, εφόσον οι καταγραφείσες παραβάσεις επικαλούνται την περιβαλλοντική νομοθεσία, η διοίκηση έχει δέσμια αρμοδιότητα επιβολής της κύρωσης (ΣτΕ 3977/2010), ενώ τυχόν άρνηση αρμόδιου οργάνου να επιβάλει την κύρωση συνιστά παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας (ΣτΕ 2680/2003) και ενδεχομένως παράβαση καθήκοντος εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις.

Συνοψίζοντας, όσον αφορά τις υποθέσεις οχλουσών εγκαταστάσεων εντός οικιστικού ιστού, φαίνεται ότι είναι δύσκολη η διατήρηση της ισορροπίας. Το γεγονός ότι όλες αυτές οι δραστηριότητες θεωρούνται «χαμηλής όχλησης» δεν επιλύει τα προβλήματα των κατοίκων που εν τοις πράγμασι πιέζονται από τη χαμηλή ποιότητα οικιστικού περιβάλλοντος, ιδίως σε σχέση με τον θόρυβο και την εισπνοή εκπεμπόμενων αερίων. Τα κατά περίπτωση Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια σε πολλές περιπτώσεις είτε παρέχουν μεγάλες χρονικές παρατάσεις για τη μετεγκατάσταση των υφιστάμενων επιχειρήσεων, είτε δεν περιλαμβάνουν καν τέτοια πρόβλεψη, ενώ είναι έκδηλη και η απροθυμία των υπηρεσιών να συνεργαστούν μεταξύ τους αναλαμβάνοντας τις ευθύνες τους.

Επικίνδυνες χωροταξικές συγχύσεις: Η περίπτωση του Θριάσιου Πεδίου

Στο Θριάσιο Πεδίο, όπου συγκεντρώνονται ιδιαιτέρως οκλούσες εγκαταστάσεις και δραστηριότητες, ο Συνήγορος παρενέβη (υπόθεση 202792/2015) προκειμένου να επισπευσθεί η απομάκρυνση παρανόμως αποθηκευμένων ποσοτήτων αποβλήτων υδραργύρου σε εγκαταστάσεις μονάδας αποθήκευσης εύφλε-

³ <http://www.synigoros.gr/?i=quality-of-life.el.files.380146>

κτων, τοξικών και διαβρωτικών ουσιών στη θέση Άγιος Γεώργιος του ΒΙΠΑ-ΒΙΟΠΑ Δήμου Ασπροπύργου⁴.

Η περίπτωση κρίθηκε εξαρχής ως μείζονος σημασίας εξαιτίας της φύσης αλλά και του όγκου του αποθηκευμένου υλικού, καθώς σε περίπτωση ατυχήματος οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη δημόσια υγεία θα ήταν εξαιρετικά σοβαρές. Επίσης, η εταιρεία δεν πληρούσε τις προδιαγραφές αποθήκευσης τέτοιου υλικού.

Η διαμεσολάβηση του Συνηγόρου επικεντρώθηκε στη σύννομη απομάκρυνση του αποθηκευμένου φορτίου, προκαλώντας την ενεργοποίηση και συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων. Ο επαναπατρισμός των αποβλήτων υδραργύρου στη γερμανική εταιρεία ανακύκλωσης από την οποία προήλθε ολοκληρώθηκε επιτυχώς τον Φεβρουάριο του 2016⁵.

Στην ίδια περιοχή, πυρκαγιά σε εγκαταστάσεις ιδιωτικού κέντρου διαλογής ανακυκλώσιμων υλικών (ΚΔΑΥ) στη Νέα Ζωή Ασπροπύργου (6.6.2015) επιβάρυνε για ημέρες ολόκληρο το λεκανοπέδιο με τοξικό νέφος. Έπειτα από αναφορά (υπόθεση 203271/2015) σχετικά με την περιβαλλοντική ζημία που προκλήθηκε, ο Συνήγορος εστίασε την προσοχή του στη συγκέντρωση μεγάλων ποσοτήτων στερεών αποβλήτων στον χώρο ως αποτέλεσμα παράνομης διακίνησης εντός και εκτός των συνόρων της χώρας και στην πορεία αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημίας. Οι συναρμόδιες υπηρεσίες ενήργησαν άμεσα μετά την εκδήλωση της πυρκαγιάς κι έθεσαν σε εφαρμογή τη διαδικασία του ΠΔ 148/2009 για την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας σύμφωνα με την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει. Ωστόσο, η άρνηση του ρυπαίνοντος να προβεί στην αποκατάσταση οδήγησε σε εκ νέου εκκίνηση της διαδικασίας για ανάληψη του κόστους

των μέτρων από το Πράσινο Ταμείο και καθυστέρηση στη δρομολόγηση τους. Μόλις τον Μάιο του 2016, έναν σχεδόν χρόνο μετά την πυρκαγιά και ενώ η αρχική πρόβλεψη ήταν η ολοκλήρωση των μέτρων αποκατάστασης έως το τέλος του 2015, εκδόθηκε νέα απόφαση στην οποία ως υπεύθυνος φορέας για την αποκατάσταση ορίστηκε η Περιφέρεια Αττικής. Στη συνέχεια ξεκίνησε η διαδικασία για την προκήρυξη και ανάθεση της προβλεπόμενης τεχνικής έκθεσης αποκατάστασης που αποτελεί και το πρώτο στάδιο του έργου.

Ο Συνήγορος επισήμανε την καθυστέρηση στην οποία έχει οδηγηθεί η περιβαλλοντική αποκατάσταση εξαιτίας της αδυναμίας (και εντέλει άρνησης) του ρυπαίνοντος να προβεί στην επαναφορά του περιβάλλοντος στην προτεραια κατάσταση. Διευκρίνισε ότι η διοικητική δράση καθορίζεται από τον σκοπό των διατάξεων που είναι η αντιμετώπιση του κινδύνου και παρατήρησε επίσης ότι δεν αρκεί η εστίαση της διοίκησης στη λήψη μέτρων αποκατάστασης, καθώς απαιτούνται μέτρα πρόληψης όπως η απομάκρυνση των καμένων αποβλήτων (που οδήγησε σε αναζωπύρωση εστιών) ή η απαγόρευση της ελεύθερης πρόσβασης στον χώρο. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε νεότερη αναφορά προς την Αρχή (υπόθεση 214407/2016) καταγγέλθηκε η καύση πλαστικών και άλλων υλικών κατά τις βραδινές ώρες στους χώρους της εταιρείας, με αποτέλεσμα τη δημιουργία αναπνευστικών προβλημάτων σε κατοίκους και εργαζόμενους της περιοχής. Στο πλαίσιο της παρέμβασής του, ο Συνήγορος οργάνωσε συνάντηση εργασίας με όλους τους συναρμόδιους φορείς, από την οποία προέκυψε καταρχήν η συμφωνία για την επίτευξη των σχετικών ενεργειών και την υιοθέτηση προληπτικών μέτρων μέχρι την ολοκλήρωση της αποκατάστασης. Ο διαγωνισμός για την ανάθεση της μελέτης ολοκληρώθηκε και η σχετική σύμβαση αναμένεται να υπογραφεί στα τέλη του Φεβρουαρίου του 2017. Τέλος, στο πλαίσιο της λήψης των προληπτικών μέτρων ζητήθηκε η φύλαξη του χώρου από την Ασφάλεια Δυτικής Αττικής, για το διάστημα που θα διενεργείται η μελέτη. Στο αίτημα αυτό η Περιφέρεια Αττικής επικαλέσθηκε την παρέμβαση της Αρχής για την αναγκαιότητα περίφραξης και φύλαξης του χώρου, υιοθετώντας την άποψη ότι συνιστούν μέτρα πρόληψης που υπαγορεύονται από λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Το δεύτερο θέμα που ανέκυψε αφορά την παράνομη αποθήκευση, μεταφορά και διακίνηση στερεών αποβλήτων και προϊόντων διαλογής, μεταξύ αυτών και σύμμεικτων απορριμμάτων, όπως επιβεβαιώθηκε στο πλαίσιο ελέγχων διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων στον Προμαχώνα Σερρών από τους Επιθεωρητές Βορείου Ελλάδος της ΕΥΕΠ, ήδη από το 2010. Η εν λόγω εταιρεία λειτουργούσε επί σειρά ετών κατά παράβαση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, ενώ η διοίκηση, παρά το γεγονός ότι είχε πολλαπλώς διαπιστώσει τη μη σύννομη δράση της εταιρείας, είχε

⁴ <http://www.synigoros.gr/?i=quality-of-life.el.files.380146>

⁵ http://www.synigoros.gr/?i=quality-of-life.el.diaxeirisi_apovlitwn.387084

επιβάλει μόνο διοικητικές κυρώσεις (χρηματικά πρόστιμα) που δεν στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν τη συνέχιση της παράνομης λειτουργίας της. Η συνέχιση της λειτουργίας αυτής οδήγησε εντέλει στο ατύχημα του Ιουνίου του 2015, με αρνητικές επιπτώσεις όχι μόνο για την υγεία περιοίκων και κατοίκων και το φυσικό περιβάλλον του λεκανοπεδίου, αλλά, για το ήδη επιβαρημένο Δημόσιο, το οποίο επωμίζεται το οικονομικό κόστος της όποιας αποκατάστασης εξαιτίας της επίκλησης πτώχευσης της υπεύθυνης για το ατύχημα εταιρείας.

Με αφορμή τις προαναφερθείσες αναφορές θα πρέπει να επισημανθεί η αναγκαιότητα συνεκτίμησης του κινδύνου πρόκλησης ατυχήματος μεγάλης έκτασης με παρεπόμενα πολλαπλασιαστικά φαινόμενα κατά τον καθορισμό χρήσεων γης και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων από τις αρμόδιες για τον χωροταξικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό αρχές.

Αρκετές εγκαταστάσεις, αν και δεν υπάγονται στις διατάξεις της Οδηγίας “Seveso III” 2012/18/ΕΕ, είναι δυνατόν να περικλείουν κινδύνους μεγάλου ατυχήματος (λόγω φύσης και θέσης) και για τον λόγο αυτό κατά τον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης των μονάδων μιας περιοχής θα πρέπει να συνεκτιμάται η γειτνίαση με τέτοιες μονάδες.

Ειδικότερα στην περίπτωση του Θριάσιου Πεδίου, αλλά και του Λεκανοπεδίου Αττικής, η χωροταξική σύγκυση βιομηχανίας - κατοικίας, αλλά και βιομηχανικών μονάδων όπως περιγράφησαν παραπάνω, μπορεί σε περίπτωση ατυχήματος να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις με τη μορφή ενεργοποίησης αλυσιδωτών αντιδράσεων με απρόβλεπτες συνέπειες. Παρά τις απαιτήσεις του ΠΔ 148/2009 για επαναφορά του φυσικού περιβάλλοντος στην προτεραία κατάσταση και την πρόοδο στην τεχνολογία αποκατάστασης φυσικών αποδεκτών, τα βιομηχανικά ατυχήματα μεγάλης έκτασης έχουν την τραγική ιδιομορφία να αφήνουν ανεξίτηλα ίχνη, επιβάλλοντας, ως εκ τούτου, τη μετακύλιση του βάρους της περιβαλλοντικής προστασίας στην πρόληψη. Αξίζει, τέλος, να επισημανθεί ότι η ελλιπής παιδεία ανακύκλωσης που παρατηρείται στη χώρα μας και οδηγεί πολλούς σε λανθασμένες πρακτικές ανακύκλωσης έχει ως αποτέλεσμα την κατάληξη σύμμεικτων απορριμμάτων σε κάδους ανακύκλωσης και από εκεί στα κέντρα διαλογής ανακυκλώσιμων υλικών δυσχεραίνοντας τη διαχείρισή τους σε αυτά.